

157. MEKTUP

١٥٧- ﴿ الْمَكْتُوبُ السَّابِعُ وَالْخَمْسُونَ وَالْمِائَةُ : إِلَى الْحَكِيمِ عَبْدِ الْوَهَّابِ
فِي بَيَانِ لُزُومِ إِظْهَارِ التَّوَاضُّعِ وَالْإِحْتِيَاجِ عِنْدَ حُضُورِ الْأَكَابِرِ وَبَيَانِ لُزُومِ
تَصْحِيحِ الْعَقَائِدِ ﴾

اعْلَمْ أَنَّكَ قَدْ جِئْتَ هُنَا وَالْمَتَّ قَدَمَكَ وَانْصَرَفْتَ مُسْرِعًا حَتَّى لَمْ تَجِدْ فُرْصَةً لَدَاءِ
بَعْضِ حُقُوقِ الصُّحْبَةِ وَالْمَقْصُودُ مِنَ الْمُلَاقَاةِ وَالْإِجْتِمَاعِ أَمَّا الْإِفَادَةُ وَأَمَّا الْإِسْتِفَادَةُ
فَإِذَا خَلَا الْمَجْلِسُ مِنْ كَلَا هَذَيْنِ الْخِصَالَيْنِ فَهُوَ خَارِجٌ عَنِ الْإِعْتِدَادِ بِهِ وَيَنْبَغِي لِمَنْ
يَحْضُرُ عِنْدَ وَاحِدٍ مِنْ هَذِهِ الطَّائِفَةِ أَنْ يَحْضُرَ خَالِيًا لِيَرْجِعَ مَلَأَنَ وَأَنْ يُظْهِرَ عِنْدَهُمْ
الْعُجْزَ وَالْإِفْلَاسَ لِيَكُونَ مَحَلًّا لَشَفَقَتِهِمْ وَمُسْتَحَقًّا لِإِفَاضَتِهِمْ وَلَا مَعْنَى فِي الْمَجِيئِ
وَالْإِنْصِرَافِ رِيَانٍ وَلَا شَيْءٍ فِي الْإِمْتِلَاءِ غَيْرُ الْعِلَّةِ وَلَا فِي الْإِسْتِعْنَاءِ دُونَ الطَّغْيَانِ قَالَ
الْخَوَاجَةُ بِهِاءِ الدِّينِ التَّقَشُّبِنْدِ قُدَّسَ سِرُّهُ لَا بُدَّ أَوَّلًا مِنْ تَضَرُّعِ الْمَرِيضِ وَانْكِسَارِهِ
ثُمَّ بَعْدَهُ يَتَوَجَّهَ الْخَاطِرُ الْمُنْكَسِرُ فَكَانَ التَضَرُّعُ وَالْإِنْكَسَارُ شَرْطِي التَّوَجُّهِ وَمَعَ
ذَلِكَ كُلِّهِ جَاءَ فِي هَذِهِ الْأَوَانِ طَالِبُ عِلْمٍ وَالتَّمَسُّ مَنَى التَّفْوِيضِ وَالتَّوَصِيَةِ إِلَى ذَلِكَ
الْجَانِبِ فَوَقَعَ فِي الْخَاطِرِ أَنَّ مُجَرَّدَ مَجِيئِهِ أَيْضًا حَقٌّ مِنَ الْحُقُوقِ فَيَنْبَغِي آدَاءُ الْحَقِّ
مِنْ قِبَلِي مَهْمَا أَمَكَنْ فَلَا جَرَمَ أَمَلْتُ بِلِسَانِ الْقَلَمِ كَلِمَاتٍ عَلَى مُقْتَضَى الْوَقْتِ
وَالْحَالِ تَذَارُكًا لِمَا مَضَى وَتَلَافِيًا لِمَا سَبَقَ وَأَرْسَلْتُ إِلَى ذَلِكَ الْجَانِبِ وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ
الْمُلْهِمُ لِلصَّوَابِ وَالْمُوقِفُ لِلْسَّدَادِ (أَيُّهَا) الْمُوقِفُ لِلْسَّعَادَةِ إِنَّ مَا هُوَ الْإِلَازِمُ لَنَا وَلَكُمْ
تَصْحِيحُ الْعَقَائِدِ عَلَى مُقْتَضَى الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ عَلَى نَهْجِ أَخَذِهَا عُلَمَاءُ أَهْلِ السُّنَّةِ
وَالْجَمَاعَةِ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ بَعْدَ مَا فَهَمُوهَا كَمَا يَنْبَغِي فَإِنَّ فَهْمَنَا وَفَهْمَكُمْ سَاقِطٌ
عَنْ حَيْزِ الْإِعْتِبَارِ إِذَا لَمْ يُوَافِقْ فَهْمَ هَؤُلَاءِ الْأَكَابِرِ أَلَا تَرَى أَنَّ كُلَّ مُبْتَدِعٍ وَضَالٍّ
يَدْعَى أَخَذَ أَحْكَامِهِ الْبَاطِلَةِ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَفَهَمَهَا مِنْهُمَا وَالْحَالُ أَنَّهُ لَا يُعْنَى

مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا (ثُمَّ) عِلْمُ الْأَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ ثَانِيًا مِنْ الْحَلَالِ الْحَرَامِ وَالْفَرَضِ وَالْوَاجِبِ (ثُمَّ) الْعَمَلُ ثَالِثًا بِمُقْتَضَى هَذَا الْعِلْمِ (ثُمَّ) السُّلُوكُ رَابِعًا طَرِيقَ التَّصَفِّيَةِ وَالتَّزْكِيَةِ الَّتِي خُصَّ بِالصُّوفِيَّةِ الْكَرَامِ قَدَسَ اللَّهُ أَسْرَارَهُمْ فَمَا لَمْ تُصَحَّحِ الْعَقَائِدُ لَا يَنْفَعُ الْعِلْمُ بِالْأَحْكَامِ الشَّرْعِيَّةِ وَمَا لَمْ يَتَحَقَّقْ كِلَا هَذَيْنِ لَا يَجْدِي الْعَمَلُ شَيْئًا وَمَا لَمْ تَحْصُلِ الثَّلَاثَةُ كُلُّهَا فَحُصُولُ التَّصَفِّيَةِ وَالتَّزْكِيَةِ مُحَالٌ وَمَا سِوَى هَذِهِ الْأَرْكَانِ الْأَرْبَعَةِ وَمُتِمِّمَاتِهَا وَمُكَمِّلَاتِهَا كَالسَّنَةِ الْمُكَمَّلَةِ لِلْفَرَضِ كُلُّهُ مِنَ الْفُضُولِ دَاخِلٌ فِي دَائِرَةِ مَا لَا يَعْنِي "وَمِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ" وَاشْتَغَالُهُ بِمَا يَعْنِيهِ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى وَالتَّرَمُّ مُتَابَعَةُ الْمُصْطَفَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ .

﴿ TÜRKÇE ANLAMI ﴾

Hakîm Abdulvehhâb'a yazılmış olup büyüklerin huzurunda tevâzu ve ihtiyaç izhar etmenin gerekliliğini ve akîdeyi sağlamlaştırmanın lüzumunu açıklamaktadır.

Bilmen gerekir ki; buraya kadar geldiniz, ayaklarınız yoruldu ve çabucak ayrıldınız. Bir takım sohbet hukukunun edasına bile fırsat bulamadınız.

Karşılaşma ve beraber olmanın maksadı ya *ifâdedir* (faydalı olmaktır) ya da *istifâdedir* (faydalanmaktır). Eğer bu iki özellik mecliste bulunmazsa o meclise itibar yoktur.

Büyüklerden birinin huzûruna gelen kişi boş olarak gelmeli ki dolu olarak dönsün; onların yanında acziyetini ve iflasını göstermeli ki onların şefkatine mahal, feyizlerine müstahak olsun. Doymuş olarak gelip gitmenin mânâsı yoktur. Çok dolu olmakta hastalıktan ve ihtiyaçsızlıktan da azgınlıktan başka bir şey yoktur.²⁷⁸

²⁷⁸ İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin, mürebbiliğini-terbiye ediciliğini üzerine aldığı kimseler, meydana "bomboş" çıkmak zorundadır. Acz içinde, çaresiz, şaşkın ve kısaca "bomboş". Allah ehlinin huzuruna gelen bir kimse, kendisini boşaltmalıdır ki, onu doldurmak mümkün olsun... Sohbet ve cem'iyyetten maksat, ya *ifâde*, ya *istifâde*dir. *İstifâde* bekleyenlerse BOMBOŞ gelmelidirler; zira dopdolu dönerler... Bu

Hâce Bahâuddîn Nakşibend (Kaddese Sirruhû) demiştir ki: “Önce başının dilemesi ve boyun eğmesi gerekir daha sonra da bu kırık gönül teveccüh eder.”²⁷⁹

Yalvarma ve boyun bükme teveccühün iki şartıdır.

Bütün bunlarla birlikte... Bu aralar buraya bir ilim talebesi geldi. Benden kendisine o taraflar için müzekki olmamı ve tavsiyede bulunmamı rica etti. Onun yalnızca gelişinin bile haklardan bir hak olduğunu düşündüm. O halde benim tarafımdan imkan nisbetinde hakkı eda etmek gerekiyor. Gidene ulaşmak ve geçeni telafi etmek için kalemin diliyle zamana ve duruma göre birkaç kelime yazdım ve o tarafa gönderdim. Allah Subhânehû doğruyu ilham eden ve doğruya ulaştırandır.

Ey saadete ulaşan kişi,

Size ve bize lazım olan şey, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat âlimlerinin, Kitap ve Sünneti gereği gibi anladıktan sonra onlardan çıkardıkları usul doğrultusunda Kitap ve Sünnetin gerektirdiği şekilde akideyi düzeltmektir. Çünkü bizim anlayışımız ve sizin anlayışınız bu büyüklerin anlayışlarına uymuyorsa bir itibarı yoktur. Görmüyor musun tüm bid'atçı ve sapıklar bâtl hükümlerini Kur'ân ve Sünnetten aldıklarını ve bu iki kaynaktan anladıklarını iddia etmektedir. Halbuki bu, haktan yana hiçbir anlam ifade etmez.

Sonra ikinci olarak helal, haram, farz ve vâcib gibi şer'î hükümleri bilmek.

Üçüncü olarak bu bilgiyle amel etmek.

Dördüncü olarak da değerli sûfilere (Kaddesallahu Esrârahum) mahsus olan *tasfiye* ve *tezkiye*²⁸⁰ yoluna sülûk etmek.

İtikâdı düzeltilmedikçe şer'î hükümleri bilmenin faydası yoktur. Bu ikisi (itikâdı düzeltmek ve şer'î ilimleri bilmek) gerçekleşmedikçe amelin de hiçbir anlamı olmaz. Bu üçüne ulaşılmadıkça da *tasfiye* ve *tezkiye*yi elde etmek muhaldir.

Bu dört rûknün ve farzı tamamlayan sünnet gibi bu rûknünlerin tamamlayıcısı ve olgunlaştırıcısı olan şeylerin dışında kalanların hepsi fuzûliyâtandır ki mâlâyâ'nî dairesinin içine girmektedir. Ve “Kişinin

---

yolun gerçek kahramanlarına karşı kendi manevî iflâsını açığa vurmayan, gereken sermayeyi onlardan alamaz.

²⁷⁹ Yani yalvarıp boyun büküttükten sonra chlullahın teveccühü gelir.

²⁸⁰ Tezkiye ve tasfiye kavramları için bkz. C.1, Mektup 9 daki ilgili dipnotlar.

İslâmın güzelliği mâlâyâ'nı terke edip²⁸¹ faydalı olan işlerle meşgul olmasıdır.

Selam hidâyete tâbi olanlara ve Hz. Muhammed Mustafa'ya (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) tâbi olmaya sınıksız sarılanlara olsun.

KELİME ANLAMI

157. فِي بَيَانِ لُزُومِ الْكَاتِبِ إِلَى الْحَكِيمِ عَبْدِ الْوَهَّابِ Hâkim Abdülvehhab'a (Ne hakkindadır?) *gönderilmiştir?* *Yüz elli yedinci mektup* (Nime *gönderilmiştir?*) *Alçak gönüllü ve muhtaç olduğunu ifade etmenin* *gerekli olduğu* (Nereder?) *Büyüklerin huzurunda* (Daha?) *ve de akaidi düzeltmenin gerekli olduğu hakkındadır*

وَأَلَمْتَ قَدَمَكَ هُنَا أَنْتَ قَدْ جِئْتَ هُنَا Bilesin ki; Sen buraya geldin Ayağını yordun Hatta fırsat bile bulamadın (Neyi?) *lâdâi بعض حقوق الضحية* Bir takım beraberlik haklarını edasına *أما الاستفادة* Halbûki bir araya gelip görüşmekten maksat *فإذا خلا المجلس* Meclis Ya fayda vermektir *وإما الاستفادة* Ya da fayda görmektir *من كلاً هذين الحاصلين* O meclis yoksun kaldığında *وَيَتَّبَعِي* Gerekir (Nime?) *لَمَنْ* Kendisine itibar edilmekten *عَنِ الْإِعْتِدَادِ بِهِ* (Nedeni?) *يَحْضُرُ* Bulunan kişiye (Nereder?) *عِنْدَ وَاحِدٍ مِنْ هَذِهِ الطَّائِفَةِ* Bu taifeden birinin yanında *لِيَرْجِعَ* (Gönlü) boş olarak bulunması (Neyi?) *أَنْ يَحْضُرَ خَالِيًا* (bulunan kişiye gerekir) *وَأَنْ يُظْهَرَ عِنْدَهُمْ* Ve onların yanında göstermelidir (Neyi?) *لِيَكُونَ مَحَلًّا لِسَفَقَتِهِمْ* Ta ki onların Acziyetini ve iflas ettiğini *وَالْعَجْزَ وَالْإِفْلَاسَ* Hiçbir *وَمُسْتَحَقًّا لِإِفَاضَتِهِمْ* Ve feyiz vermelerine layık olsun *وَلَا مَعْنَى*

²⁸¹ Hadis için bkz. C.1, Mektup, 73 deki ilgili dipnot.

anlam yoktur (Nede?) وَالْإِصْرَافِ Gelip, dönmekte (Ne halde?) رِيَّانَ (Suya) kanmış bir halde (Nede?) وَلَا شَيْءَ فِي الْإِمْتِلَاءِ Dolu olmakta da yoktur (Ne?) غَيْرُ الْعِلَّةِ Hastalıktan başka bir şey (Nede?) وَلَا فِي الْإِسْتِعْنَاءِ Ve ihtiyaçsızlıkta da yoktur (Nede?) دُونَ الطُّغْيَانِ Azgınlıktan başka bir şey (Nede?) قَالَ الْخَوَاجَةُ بِهَاءِ الدِّينِ التَّقْشِيبُ قُدْسٌ سِرُّهُ Hâce Behâuddîn Nakşibendî (k.s.) dedi ki; مِنْ تَضَرُّعِ الْمَرِيضِ (Ne?) لَا بُدَّ أَوَّلًا İlk önce gerekir (Ne?) ثُمَّ بَعْدَهُ Bundan sonra Teveccüh eder Ve boynunun bükük olması وَأَنْكِسَارِهِ Ve boynunun bükük olması Öyleyse yalvarmak ve boyun büküklüğü olmuştur (Ne olmuştur?) شَرْطِي التَّوَجُّعَ Teveccühün şartı بُولَاقِ كَلِمَةٍ Bütün bunlarla beraber (Nede?) طَالِبُ عِلْمٍ Şu vakitlerde geldi (Nede?) جَاءَ فِي هَذِهِ الْأَوَانِ Bir ilim talebesi (Kendisinin) التَّقْوِيضِ وَالتَّوَصِيَةِ (Nede?) Ve benden istedi (Nede?) وَأَلْتَمَسَ مِنِّي (Nede?) فَوَقَعَ إِلَى ذَلِكَ الْجَانِبِ O tarafa gönderilmesini ve sorumluluğunun verilmesini (Nede?) أَيْنَ مُجَرَّدَ مَجِيئِهِ أَيْضًا; Onun (Molla Abdulhakim'in) gelmesi de (Nede?) أَدَاءُ الْحَقِّ فَيَتَبَغَى Öyleyse hakkın ödenmesi gerekir (Nede?) فَلَا جَرَمَ أَمَلْتُ Mümkün olduğunca Benim tarafımdan (Nede?) مِنْ قِبَلِي (Nede?) Şüphesiz ben de yazdım (Nede?) بِلسَانِ الْقَلَمِ Birkaç kelime (Nede?) تَذَارُكَ لِمَا Halin ve vaktin durumuna göre (Nede?) عَلَى مُقْتَضَى الْوَقْتِ وَالْحَالِ (Nede?) وَارْسَلْتُ إِلَى Ve geçeni telâfi etmek için (Nede?) وَتَلَاْفِيَا لِمَا سَقَى Gidenin yerini doldurmak (Nede?) وَذَلِكَ الْجَانِبِ Ve o tarafa gönderdim (Nede?) وَاللَّهُ سُبْحَانَهُ أَلْمَلَهُمْ لِلصَّوَابِ Allâh-u Teâla doğruyu (Nede?) أَيْهَا) الْمَوْفِقُ لِلْسَّعَادَةِ Ve doğruya ulaştırandır (Nede?) وَالْمَوْفِقُ لِلْسَّدَادِ ilham eden (Nede?) تَصَحِّحُ الْعَقَائِدِ Akideyi (Nede?) أَنْ مَا هُوَ الْلاَزِمُ لَنَا وَلَكُمْ ulaşan kişi (Nede?) عَلَى مُقْتَضَى الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ Kitap ve Sünnet'in gereğine göre (Nede?) عَلَى نَهْجِ Ehl-i Sünnet ve'l-cemaat alimleri, o akideyi almışlardır (Nede?) مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ (Nede?) كَمَا يَتَّبِعِي Gereği gibi (Nede?) بَعْدَ مَا فَهِمُوْهَا O akideyi anlattıktan sonra (Nede?) زِيَارَةُ الْإِعْتِبَارِ Zira bizim ve sizin anlayışınız (Nede?) فَهَمَّا وَفَهْمُكُمْ (Nede?) لِيَبَارِكُ سَاقِطٌ عَنْ حَيْزِ الْإِعْتِبَارِ Bu büyüklerin anlayışına uymadığı (Nede?) إِذَا لَمْ يُرَافَقْ فَهَمَّ هَؤُلَاءِ الْأَكَابِرِ (Nede?) düşer (Nede?)

